

Lev Troçki

Bireysel Terörizmin İflâsı

[Bu yazı, Polonya’da 1909 Mayısında *Przeglad Socyal-demokratyezny*’de yayınlanmış olan “Terörün ve Partisinin Çöküşü (Azef Sorunu Üzerine)” başlıklı makaleden alınmış bir parçadır. Bu makale, Sosyalist Devrimci Partinin terörist savaş örgütünün bir numaralı liderlerinden Yevno Azef’le ilgili sansasyonel açıklamaların bir analizi olarak yazılmıştı. 1909 başlarında Azef’in Çarlık gizli polisinin bir ajanı olduğu ortaya çıktı. Bir ajan provokatör olarak çalıştığı sırada Azef, onu çalıştıran bölümün bakanına düzenlenen suikasttan bile sorumluydu.]

Bütün bir ay boyunca Rusya’da ve tüm dünyada, okuyabilen ve düşünebilen herkesin dikkati Azef üzerinde odaklanmıştır. Yasal gazeteler ve Duma görevlilerinin Azef üzerine verdikleri gensoru talebiyle ilgili tartışmalar sayesinde bu “dava”yı herkes biliyor.

Artık Azef için geri çekilme zamanı gelmiştir. Adı gazetelerde daha seyrek görünmektedir. Bununla birlikte Azef’i tarihin çöp sepetine son kez fırlatmadan önce, biz, Azef tipi entrikalara ilişkin değil, fakat bir bütün olarak terörizme ve ülkedeki başlıca politik partilerin buna karşı aldıkları tutuma ilişkin temel politik derslerin özetlenmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Politik devrimin bir yöntemi olarak bireysel terör, biz Rusların “ulusal” katkısıdır.

Şüphesiz “tiranların” öldürülmesi, neredeyse “tiranlık” kurumu kadar eskidir ve yüzyıllardır tüm şairler, kurtarıcı hançer onuruna pek çok ilâhi bestelemişlerdir.

Fakat zorba üstüne zorbanın, bakan üstüne bakanın, monark üstüne monarkın –1880’lerde bir Narodnaya Volya (Halkın İradesi) üyesinin samimice formüle ettiği terör programında olduğu gibi “Saşka üstüne Saşka” (II. ve III. Aleksandr’a atıfta bulunan bir söz)– ortadan kaldırılmasını bir görev olarak üstlenen sistematik terör, mutlakîyetin bürokratik hiyerarşisine kendini uyduran ve kendi öz devrimci bürokrasisini yaratan bu terör türü, Rus entelijensiyasının eşsiz yaratıcı gücünün ürünüdür.

Şüphesiz bunun çok daha derine inen nedenleri olmalıdır; ve bunlar, ilk olarak Rus otokrasisinin ve ikinci olarak da Rus entelijensiyasının doğasında aranmalıdır.

Mutlakîyetin mekanik araçlarla yıkılması fikrinin popülerlik kazanabilmesinden önce, devlet aygıtının bizzat toplumsal örgütlenmenin içinde hiçbir köke sahip olmayan, salt dışsal bir baskı organı olarak görülmesi gerekiyordu. Ve Rus otokrasisi, devrimci entelijensiyaya tam da bu şekilde görünüyordu.

Bu yanılsamanın tarihsel temelleri vardı. Çarlık, Batı’nın kültürel olarak daha ileri devletlerinin basıncı altında şekillenmişti. Bu rekabette ayakta kalmak için halk kitlelerinin kanını kurutmak zorundaydı ve

bunu yaparken ayrıcalıklı sınıfların ayaklarının altındaki ekonomik zemini bile kaydırdı. Ve bu sınıflar, Batı'daki ayrıcalıklı sınıfların ulaştıkları yüksek politik düzeye ulaşamadılar.

On dokuzuncu yüzyılda buna, Avrupa borsasının güçlü baskısı da eklendi. Bu borsanın Çarlık rejimine verdiği borçlar büyüdükçe, çarlık ülke içindeki ekonomik ilişkilere daha az doğrudan bağımlı hale geldi.

Çarlık, Avrupa sermayesi aracılığıyla, *Avrupa askeri teknolojisiyle silahlandı ve böylece toplumun tüm sınıflarının üstüne* çıkararak, “kendine yeterli” (*doğal olarak göreceli bir anlamda*) bir örgüte dönüştü.

Böylesi bir durum doğal olarak bu yabancı üstyapıyı dinamitle havaya uçurma fikrinin doğmasına yol açabildi.

Entelijensiya, kendisini bu işi başarmakla görevli hissetti. Devlet gibi entelijensiya da, Batı'nın doğrudan ve dolaylı baskısı altında gelişmişti; tıpkı düşmanı olan devlet gibi o da ülkenin ekonomik gelişme düzeyinin ilerlemesini hızlandırmak istiyordu –devlet *teknolojik olarak*, entelijensiya *ideolojik olarak*.

Avrupa'nın daha eski burjuva toplumlarında, devrimci fikirler, liberal devrimci güçlerin gelişimiyle az çok paralel olarak gelişmişken, Rusya'da entelijensiya Batı'nın hazır kültürel ve politik fikirlerini almış ve ülkenin ekonomik gelişimi onun destek alabileceği gerçek devrimci sınıflara hayat vermeden önce, düşüncesi devrimcileşmişti.

Bu koşullarda, entelijensiyaya devrimci coşkuyu nitrogliserinin patlayıcı gücüyle arttırmaktan başka bir yol kalmıyordu. Böylece Narodnaya Volya'nın klasik terörizmi doğdu.

İki ya da üç yıl içinde zirvesine ulaştı ve sonra, ateşli mücadelesi içinde, sayıca zayıf olan entelijensiyanın sağlayabildiği tüm savaş rezervlerini çabucak tüketerek hızla bir hiç haline geldi.

Sosyalist Devrimcilerin terörü de genel olarak aynı tarihsel faktörlerin ürünüdür: Bir yanda Rus devletin “kendinden menkul” despotizmi ve diğer yanda “kendinden menkul” Rus devrimci entelijensiyası.

Fakat aradaki yirmi yıl, hiçbir etki bırakmaksızın geçmedi ve ikinci bir teröristler dalgasının ortaya çıkmasıyla birlikte, bunlar artık tarihin vurduğu “miadı dolmuş” damgasını taşıyan *epigonlar* olarak aynı işe koyuldular.

1880'lerin ve 1890'ların kapitalist "Sturm und Drang" (fırtına ve gerginlik) çağı, kırım ekonomik yalıtılmışlığında ciddi gedikler açarak ve onu fabrikaya ve kente daha sıkı bağlayarak, geniş bir sanayi proletaryası oluşturdu ve pekiştirdi.

Narodnaya Volya'nın arkasında gerçekten *hiçbir* devrimci sınıf *yoktu*. Sosyalist Devrimciler ise devrimci proletaryayı görmek *istemediler*; en azından onun tarihsel önemini fark edemediler.

Hiç kuşku yok ki, Sosyalist Devrimci literatürden, terörü kitle mücadelesinin *yerine* geçirmeyip onunla *birlikte* savunduklarına dair bir düzine tuhaf alıntı kolayca toplanabilir. Ama bu alıntılar sadece, terör ideologlarının Marksistlere –kitle mücadelesinin teorisyenlerine– karşı yürüttükleri mücadeleye tanıklık eder.

Fakat bu sorunu ortadan kaldırmaz. Özünde terörist faaliyet, “büyük an” için yoğunlaşmış öyle bir enerjiyi, bireysel kahramanlığın önemini öyle bir abartılmasını ve nihayet öyle bir “dışa kapalı”

komployu gerektirir ki, bu –mantıksal olarak değilse bile psikolojik olarak– kitleler arasında ajitatif ve örgütsel çalışmayı tamamen dışlar.

Teröristler için, politikanın tüm alanlarında sadece iki merkezi odak vardır: hükümet ve Savaş Örgütü. Gershuni (SR’lerin Savaş Örgütünün kurucularından biri) ölüm hükmüyle yüz yüze geldiğinde yoldaşlarına; “Hükümet, mevcut tüm diğer akımlarla geçici olarak uzlaşmaya hazırdır, fakat bütün darbelerini Sosyalist Devrimci Partiyi yıkma doğrultusunda yöneltmeye karar vermiştir” diye yazmıştı.

“Bizim kuşağımızın *Savaş Örgütünün önderliğinde* otokrasiyi kaldıracağına içtenlikle güveniyorum” diyordu benzer bir anda yazan Kalyaev (başka bir SR teröristi).

Terörün çerçevesi dışındaki her şey sadece mücadele için bir dekordur; olsa olsa bir yardımcı araçtır. Patlayan bombaların kör edici parıltıları içinde, politik partilerin sınırları, sınıf mücadelesinin ayırt edici çizgileri bir iz bırakmaksızın yok olur.

Ve biz, romantiklerin bu en büyüğünün, yeni terörizmin en iyi uygulayıcısının, Gershuni’nin, yoldaşlarına “sadece devrimci saflarla değil, genel olarak muhalefet partileriyle de bir kopuştan kaçınmayı” tavsiye eden sözlerini işitmekteyiz.

“Kitlelerin *yerine* değil, onlarla *birlikte*.” Bununla birlikte terörizm, parti içinde sınırlı ve ikincil bir rolle yetinmek için fazla “mutlak” bir mücadele biçimidir.

Devrimci bir sınıfın yokluğundan doğan ve ardından devrimci kitlelere güvensizlikle yeniden hayat bulan terörizm, varlığını ancak kitlelerin zayıflığını ve örgütsüzlüğünü sömürerek, onların kazanımlarını küçümseyip, yenilgilerini abartarak sürdürebilir.

Savunma avukatı Zhdanov, Kalyaev duruşması sırasında teröristlerden şöyle söz ediyordu: “Modern silahların niteliği dikkate alındığında, onlar halk kitlelerinin modern zamanların Bastil’lerini yıkmak için tırmık ve sopa –insanlığın bu ilkel silahlarını– kullanmalarının imkânsız olduğunu görüyorlar.”

“9 Ocaktan (1905 devriminin başlangıcını gösteren “Kanlı Pazar”katliamı) sonra, onlar neyin gerekli olduğunu çok iyi gördüler; ve makineli tüfeğe ve seri atışlı silahlara, revolver ve bomba ile yanıt verdiler; bunlar yirminci yüzyılın barikatlarıdır.”

Halkın sopaları ve tırmıkları *yerine* bireysel kahramanların revolverleri; barikatlar *yerine* bombalar: terörizmin gerçek formülü budur.

Ve teröre, partinin “yapay” teorisyenleri tarafından ne tür bir tali rol biçilirse biçilsin hiçbir şey değişmez, o gerçekte her zaman özel bir onur locasını işgal eder. Ve resmi parti hiyerarşisinde, Merkez Komitesinin *altında* yer alan Savaş Örgütü, kaçınılmaz bir biçimde partinin ve parti çalışmalarının tümünün üstüne çıkar; ta ki zalim kader onu polis şubesinin *altına* yerleştirene kadar.

Ve Savaş Örgütünün bir polis baskını sonucunda çöküşünün kaçınılmaz olarak partinin de politik çöküşü anlamına gelmesi tam da bu nedenledir.